

DR. MAJDA USTAR – LATKOVIČ OPOZARJA

Bronhitis bolezen našega mesta

Ljubljana ima dokaj ponesrečeno lego, ker leži zaprta v kotlini, kamor vetrovi le redkokdaj sežejo, da bi jo pošteno prevetrili. Tako se onesnažen zrak zadržuje pri tleh in ga ljudje tudi vdihavamo. Če bi hoteli očistiti naš zrak, potem bi morali vso industrijo, ki nam ga onesnažuje, preseliti oziroma ji namestiti čistilne naprave, ki bi predelale vso nesnago.

»Naš zrak je vse slabši in čedalje več ljudi nam oboleva za bronhitisom in astmo,« je povedala dr. Majda Ustar-Latkovič, specialistka za pnevmologijo v Ljubljani, »pravzaprav bi lahko že rekli, da je bronhitis naša nacionalna bolezen.«

– Ali je samo slab zrak krivec za te tegobe?

»Delno so krive dedne lastnosti, v veliko večji meri pa je to onesnažen zrak, potem kajenje in ponekod poklicna izpostavljenost. Prvega krivca ne moremo preganjati, pač pa se lahko spravimo na drugega, če očistimo naš zrak.«

Pljučni dispanzerji v Sloveniji imajo na svojih spiskih kar 25 tisoč bolnikov s kroničnim bronhitisom, z astmo in z nabuhlostjo pljuč, tako imenovani emfizem. V Ljubljani znaša ta številka nekaj čez 4600, kar je petina vseh bolnikov v republiki. Glede na to, da pa v Ljubljani živi manj kot petina prebivalcev, je to dokaj zgovoren podatek. Vsako leto pa jih na novo odkrijejo 450, kar je posebej zaskrbiljujoče.

»Pri teh številkah pa niso všteti otroci in mladina do 19. leta, ker ti hodijo k pediatrom in v šolske dispanzerje. Pa še nekaj: pri specialistih so zapisani le težji bolniki, kar pomeni, da je bolezen še mnogo bolj razširjena. Manj hudi primeri se namreč zdravijo pri splošnih zdravnikih,« je opozorila dr. Majda Ustar-Latkovič, ki že dolga leta spremlja bolnike s to boleznijo.

Najhujša oblika bolezni je stanje, ko človek lahko le tako živi, da je priključen na aparat, ki proizvaja čisti kisik. To so težki invalidi s tako imenovano kardio-respiracijsko insuficienco, ko zaradi kronične

ga obolenja dihal popusti desno srce. Tej bolezni rečejo po domače tudi kronično pljučno srce. Takšnih je v Ljubljani že 300. Od teh je dvajset srečnežev, ki so se nekako dokopali do hišnih aparatov za dihanje in lahko živijo doma. Večina pa jih mora vse preostalo življenje prebiti v bolnišnici.

»Žal zanje ni pravega posluha,« je pripomnila zdravnica, »saj težko pridejo do aparatov. Brez njih pa ne morejo živeti.«

Onesnažen zrak hudo pritiska na bolnike, pri zdravih pa zmanjšuje obrambno sposobnost pljuč in povečuje dovzetnost za bolezen. Lansko zimo so pnevmologi skupaj s Hidrometeorološkim zavodom opravili pilotsko študijo, ki je pokazala, da inverzija zraka in smog v Ljubljani vplivata na vzplamtevanje bolezni; slabši je zrak, več je bolezenskih znakov in v hujši obliki se pojavljajo. Podobno študijo so pripravili tudi pediatri v občini Center med otroci. Tudi ta je dokazala, da dim, žveplov dioksid, nizka temperatura in vlaga vplivajo na razplamtevanje bolezni na dihalih.

Najhujše pa je to, da kroničnih bolezni dihal ni mogoče povsem pozdraviti. Imamo zdravila za lajšanje tegob, te pa bi še najbolj odpravili, če bi v Ljubljani očistili zrak. V predelih, kjer ni industrije in je zrak čistejši, je tudi bolezenskih znakov manj. Leta 1979 je dr. Fortič opravil raziskavo o kroničnem bronhitisu za Bežigradom v Ljubljani in na poljedelskem predelu Grosupljega. Izkazalo se je, da je v mestu deset odstotkov več bolnikov s kroničnim bronhitisom kot na podeželju.

A. A.

OBČINSKI SINDIKAT O SAMOPRISPEVKU

Del naše kulture

Bistvena točka dnevnega reda minule seje predsedstva občinskega sindikalnega sveta je bila posvečena poročilu o poteku in dejavnosti sindikata v javni razpravi o programu 4. samoprисpevka v ljubljanskih občinah.

Kljub nekaterim očitkom je treba povedati, da se je sindikalni svet resno in odgovorno lotil svojega dela nalog in jih tudi opravil. Razprave so bile v vseh sindikalnih okoljih, zagotovljena pa je bila tudi povratna informacija. Iz te lahko sklepamo, da se ljudje še kako zavedajo kako potrebni so komunalni objekti, ki naj bi jih na podlagi samoprисpevka zgradili v prihodnjih petih letih.

Ljudje zahtevajo bolj odgovorno in bolj kakovostno delo izvajalcev. V ta namen predlagajo ustanovitev ne le družbeno nadzornega ampak tudi strokovno-tehničnega nadzornega organa. V programu naj bi bili tudi natančno opredeljeni roki kdaj se bo kaj gradilo.

Ljudje se zavedajo, da gre

za odpravljanje ekoloških težav, vendar so v svojih razpravah nenehno poudarjali, da je treba hkrati s tem tudi trajno rešiti to vprašanje. Zavezati je treba vsako delovno in drugo organizacijo, da trajno skrbi za čistejšo in bolj zdravo okolje. Naložbe, ki nima tega segmenta ne bi smeli podpirati in jo dovoljevati. Pri tem zahtevajo strogost in doslednost. Odnos do narave in okolja mora biti del naše splošne kulture, zato je treba pri tem upoštevati tudi izobraževalni in vzgojni element.

Vsi si želimo čisto in zdravo okolje in smo zanj pripravljene prispevati potrebna sredstva; vendar brez tega, da bomo zavest o tem vgradili med temeljne vrednote najbrž ne bo šlo, so poudarili na seji.

JURIJ POPOV

ZBORI KRAJANOV O SAMOPRISPEVKU

Podpora programu kljub kritičnim pripombam

Konec preteklega meseca so se zvrstili v vseh krajevnih skupnostih zbori krajanov, na katerih je tekla zavzeta in poglobljena razprava o programu četrtega samoprисpevka. Krajanje so imeli sicer pomisleke do nekaterih delov programa, vendar pa so ga v načelu podprli. Domala povsod pa so se zavzemali za strog nadzor nad trošenjem sredstev in nad strokovnim izvajanjem programa.

Krajevna skupnost Gradišče (22. september) – Program samoprисpevka podpiramo, pobude, ki so jih dali krajanje, pa naj presodijo strokovnjaki; o njih naj odločajo delegati, ki bodo po končani javni razpravi sprejemali program. Krajanje moti, da v predlogu programa ni nobena investicija dokončna. Ali je zagotovljeno sofinanciranje delovnih organizacij, za tisti del programa, ki ni pokrit s samoprисpevkom? Pri cenazusu naj bi upoštevali skupni dohodek družine in ne le posameznika. Društvo upokojencev je predlagalo, naj bi plačevali samoprисpevek le tisti upokojenci, katerih pokojnina presega polovico najvišje pokojnine. Koliko delovnih organizacij onesnažuje okolje in kako poskrbijo za čistilne naprave? Krajanje so zahtevali ustanovitev samoupravnega organa za spremljanje samoprисpevka in za vsako investicijo poseben organ, ki bo zanj tudi materialno odgovoren.

Krajevna skupnost Kolodvor (22. september) – Niti železnica niti avtobusni promet ne potrebuje javnih parkirnih površin pod zemljo – se je glasil odgovor na vprašanje, zakaj ta dva investitorja ne financirata tako imenovane »komunalne ureditve potniške postaje«. Oba investitorja lahko gradita brez podzemnih parkirnih površin, vendar pa bo dragoceni prostor pod zemljo za vselej izgubljen, ko bomo čezeno položili ploščad avtobusnega postajališča. Kar nas je tukaj zbranih, smo vsi prepričani v nujnost samoprисpevka, so dejali na zboru. Naše prepričanje

V tem prispevku objavljamo zelo skrajšane povzetke javnih razprav na zborih krajanov v krajevnih skupnostih naše občine.

Podrobne odgovore na vprašanja krajanov v vseh ljubljanskih občinah objavlja ljubljanski »Dnevnik« v posebni rubriki.

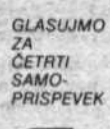
moramo zdaj posredovati še drugim. Krajanje so zahtevali osebno odgovornost za tehnološke in finančne konstrukcije. Avtorji naj vse elaborate tudi podpišejo. Strokovni krogi naj se povežejo med seboj tako, da bodo vsi elaborati izdelani v smislu programa »Ljubljana 2000«. Posamezniki, delovne organizacije in sili naj vsak na svojem področju poskrbijo za vse ukrepe, ki prispevajo k izboljšanju okolja. Dela pa se moramo lotiti takoj, brez odlašanja, kakor hitro bodo zbrana sredstva in zato moramo pohiteti z izdelavo strokovne dokumentacije.

Krajevna skupnost Stari Vodmat (23. september) – Gradivo bi moralo biti napisano tako, da bi ga lahko razumeli in da ne bi prihajalo do nepotrebnih zapletov in nerazumevanj, so menili krajanje potem, ko so jim izvedenci razložili, kaj razumemo pod pojmom »komunalna ureditev potniške postaje« in zakaj moramo graditi 180 metrov visok dimnik ljubljanske toplarne. V podzemnih parkirnih površinah bomo pridobili toliko prostora, kolikor ga zdaj zasedajo avtomobili na petih kilometrih mestnih ulic. Program je zelo ambiciozen in prav zato bi morali že zdaj vedeti, kdo za programom stoji in kdo zanj odgovarja. Vedeti moramo komu, zakaj in kako naj zaupamo. Delavci in gospodarstvo nasploh so že zdaj močno obremenjeni z vrsto dajatev, so menili na zboru. To je sicer res, se je glasil odgovor, vendar se dajatom ne moremo izogniti kar tako, če nečemo, da bi šlo tako ravnanje na račun solidarnosti. Ekološki problemi našega mesta pa so tudi zelo pereči in jih res ne kaže odlašati na daljši rok.

Krajevna skupnost Trg osvoboditve (23. september) – S samoprисpevkom naj bi položili temeljni kamen za izboljšanje ekoloških razmer našega mesta, so menili na zboru krajanov. In kaj bo, če samoprисpevek ne bo izglasovan? V tem primeru bomo lahko vse programe, ki so zajeti s samoprисpevkom, uresničili mnogo kasneje, tam nekje okrog leta 2000, se je glasil odgovor. Kako je s toplovodom, ki ga polagajo mimo naših hiš? Ali ne bomo s tem ne le uničili zunanjega izgleda Ljubljane? Ali se bomo lahko priključili nanj? Iz odgovora povzemamo, da gre le za gradnjo tako imenovanega primarnega voda, ki bo omogočil priključevanje. Priključki so dragi in v no-

benem primeru ne morejo bremeniti Toplarne. To so stroški, ki bremenijo stanovanjsko skupnost. Na vprašanje o uporabi sredstev tretjega samoprисpevka so krajanje dobili odgovor, da so del teh sredstev začasno posodili za gradnjo porodnišnice, ker neka-

GLASUJMO
ZA
ČETRTI
SAMO-
PRISPEVEK

DA
BO TUDI
JUTRI
ŽIVLJENJE

DA
BO TUDI
JUTRI
ŽIVLJENJE

terih, v programu zapisanih objektov za zdaj še ne morejo zgraditi. Ta sredstva bo zdravstvena skupnost vrnila samoprисpevku III brž ko bodo zgrajena nase-lja, kjer bi morali po programu zgraditi tudi vrtec. Za zdaj ga še niso zgradili, ker se je tudi gradnja stanovanjskih naselij zavlekla. Krajanje so zahtevali natančen nadzor nad sredstvi.

Krajevna skupnost Stara Ljubljana (24. september) – V nobeni razpravi pa tudi na zboru samem ni bila izrečena beseda proti razpisu referenduma. V krajevni skupnosti ne mine sestanek, zbor ali razprava, da ne bi opozarjali na škodljive vplive v okolju, ki smo jim izpostavljeni. Krajanom ni vseeno, da se dušijo v železni pločevini in izpušnih plinih neurejene mirujočega in tranzitnega prometa, da v domovih še vedno prevladujejo individualna kuršča na trdo gorivo; ni jim vseeno, kako se obnašajo posamezniki pri odlaganju smeti in kakšen je njihov odvoz. Še posebej pa so zaskrbljeni zaradi neurejenosti in propadanja grajskega pobočja, ki zaradi drsenja ogroža stanovanjske objekte in prebivalce, spremeni-lo pa se je tudi v pravo leglo nesnage in škodljivih živali. Prebivalci stanovanjskih hiš na grajskem pobočju ostajajo po več dni brez vode ali pa uporabljajo oporečno. Razpravljalci so zahtevali tudi odgovornost vseh tistih, ki bi morali v preteklosti skrbeti, da do takega stanja ne bi prišlo. Krajanje menijo, da je potrebno posamezne projekte temeljito strokovno očistiti vsega tistega, kar sodi v redne programe. To velja tudi za sanacijo grajskega pobočja.

Obenem z uresničevanjem programa IV. samoprисpevka, pa moramo storiti vse za novo prometno ureditev v ožjem središču mesta, o kateri že dolgo govorimo. Gost in neurejen promet je eden glavnih onesnaževalcev zraka in okolja sploh.

Krajevna skupnost Ajdovščina (24. september) – V živahni razpravi so krajanje zahtevali, da je nujno potrebno izdelati celovit program za ekološko zavarovanje mesta. Po njihovem mnenju naj bi bil samoprисpevek samo pobuda za stalno akcijo, ki naj ostane neprekinjen proces. Ravno tako menijo, da bi moral skrbeti za čisto okolje tisti, ki ga tudi onesnažuje. Razen tega menijo, da je cena za porabo pitne vode in za odvoz smeti prenizka pa tudi ni prav urejena. Odvoz smeti bi morali plačevati po številu oseb, ne pa na podlagi kvadratnega metra stanovanjske površine. Zavzeli so se za to, da bi komunalno ureditev potniške postaje – gradnjo parkirnih mest, ne razreševali s sredstvi samoprисpevka. Razen tega so tudi menili, da bi morala Toplarna kot gospodar-ska organizacija sama skrbeti za svoje investicije iz sredstev amortizacije.

Krajevna skupnost Poljane (18. september) – Krajanje so menili, da so v programu nekateri objekti, za katere ne kaže, da bi jih financirali s sredstvi samoprисpevka. Zahtevali so, da morajo družbenopolitične organizacije in njihovi organi posvetiti posebno pozornost družbenemu nadzoru, kar naj opravljajo v okviru organa, ki bo sestavljen iz strokovno kvalificiranih ljudi in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij. Po njihovem mnenju tudi ni prav, da niti v programih raziskovalnih skupnosti niti v raziskovalnih organizacijah, niso naloge, ki bi zadevale vsebino programa samoprисpevka.